

Výroční zpráva o činnosti v akademickém roce 2011/2012

Zdeněk Andrlé, Mgr.

SRBSKO, Bělehrad, Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu, Katedra za slavistiku, Odsek za bohemistiku

Studentski trg 3, 110 00, Beograd, Srbija

<http://www.fil.bg.ac.rs/>; <http://www.fil.bg.ac.rs/katedre/ceski/index.html>

sekretar.slavistika@fil.bg.ac.rs

+381 112 021 618; +381 112 639 550

Obecné informace

Oddělení českého jazyka je součástí Katedry slavistiky Filologické fakulty. Čeština jako hlavní předmět (jednooborové studium bohemistiky) se vyučuje ve čtyřletém programu (bez státních zkoušek a obhajoby diplomové práce). Forma studia je denní. 1. ročník studia byl ve školním roce 2006/7 otevřen podle nových kritérií Bolognské deklarace, přičemž byla přijata koncepce 4 + 1 (4 roky bakalářského studia, 1 rok magisterského studia s obhajobou diplomové práce). Nadále ovšem panují značné nejasnosti při aplikaci bolognského systému. V praxi to znamená, že se setkáváme se třemi typy studentů (resp. programů), kteří studují dle tzv. „starého systému“ a „starého“ a „nového“ bolognského programu. Češtinu lze rovněž studovat jako volitelný jazyk – jedná se o dvouleté studium (ve 2. a 3. ročníku), které si zapisují především studenti slavistiky.

Studenti

Počet studentů ve všech čtyřech ročnících se pohybuje kolem patnácti, přičemž přesný počet kolísá podle jejich schopnosti splnit podmínky nutné pro zápis do dalšího ročníku. Jejich věk se pohybuje od 19 do 24 let. Do tohoto počtu nejsou započítáváni studenti, kteří studují češtinu jako volitelný jazyk, jejich počet je přibližně 30 v každém ročníku. Oficiální počet studentů je vzhledem k nepřiliš jasnému systému o málo vyšší než faktický. Setkáváme se se studenty – tzv. absolventy – kteří prakticky odchodili povinné předměty ve všech čtyřech

ročnících, ale chybí jim splněné zkoušky (např. včetně zkoušky z českého jazyka 2). Nevýhodou je rovněž to, že studium bohemistiky (stejně jako dalších oborů na Filologické fakultě) je pouze jednooborové, což snižuje možnost uplatnění absolventů. Zajímavé je i rozvržení zkoušek – např. studenti 1. ročníku absolvují v prvních dvou semestrech až 12 zkoušek, z nichž pouze několik má přímou souvislost se studovaným jazykem, tedy češtinou.

Výuka

Oficiální pracovní úvazek lektora je 12 hodin týdně (1. a 4. ročník po 2 hodinách, 2. a 3. po 4 hodinách týdně). Ve školním roce 2011/2012 byl však lektorův neoficiální úvazek 16 hodin týdně. Jedná se výhradně o lektorská, tj. jazykově-konverzační cvičení. Lektor taktéž spolupracuje s lektorkou domácí, jež se zaměřuje především na gramatiku, a s tzv. vyšší lektorkou, jejíž pracovní náplní jsou překladová cvičení. Čeština jako volitelný jazyk se vyučuje po 4 hodinách týdně. Od 1. ročníku jsou cvičení vedena výhradně v českém jazyce se snahou zachovat logickou a časovou souslednost. Lektorské semináře jsou tak prakticky jednou z mála možností, kde mohou studenti slyšet a praktikovat český jazyk. Lektorské hodiny mají rozvíjet především komunikační dovednosti. Níže uvedené knihy slouží lektorovi jako textová opora k sestavování jakéhosi kompilátu, jenž je dále rozvíjen dle aktuálních potřeb studentů (Holá, Lída: Czech Step by Step; Nekovářová, Alena: Čeština pro život; Cvejnová, Jitka: Česky, prosím; Holá, Lída: Czech Express I, II; starší ročníky využívají publikaci J. Bischofové a kol. Čeština pro středně a více pokročilé). Semináře jsou často oživeny i jazykovými hrami, písněmi či prací s novinovými aj. články. Do výuky jsou zakomponovány i reálie a obecně kulturní informace. Kontinuita výuky je ovšem nabourávána 6 zkouškovými obdobími či častými stávkami studentů (na začátku akademického roku 2011/2012 byla téměř celá říjnová výuka na Filologické fakultě blokována nepočetnou skupinou stávkujících studentů).

Podmínky pro výuku

V akademickém roce 2008/2009 se díky dotaci z české strany podařilo jednu z učeben vybavit moderní technikou (včetně několika počítačů a LCD televizoru). Bohužel ji však kvůli administrativnímu nedorozumění využívají bohemisté asi jen z 50 procent. Tato věc je i nadále řešena ve spolupráci se zastupitelským úřadem v Bělehradě. Vybavení ostatních učeben, které se nacházejí v prostorách Filologické fakulty, je zcela základní, tedy tabule + psací potřeby. Často dochází také k nedorozuměním v případech, kdy je jedna učebna přidělena ve stejný den a čas dvěma různorodým skupinám.

Lektor sdílí kabinet nejen se všemi pedagogy bohemistiky, ale i s kolegy slovakisty (úhrnem 14 pedagogů).

Součástí katedry je i zvlášť vyčleněná bohemistická knihovna, která je součástí slavistické bibliotéky (kolem 5000 knih). K dispozici je i videotéka (čítající na 230 filmů).

Další aktivity

Z dalších aktivit bych zmínil především organizaci studentských výměn a stipendií, vydávání srbsko-česko-slovenského časopisu LEN/ŇOCHOD, projekci filmů (1x týdně), spolupráci s českou menšinou (včetně přednášek, terénních výzkumů a dalších projektů), organizaci překladatelské soutěže, pořádání exkurzí do ČR, vánočního večírku, již tradičního „pasování“ studentů do 1. ročníku, katalogizaci bohemistické knihovny, organizaci přednášek českých autorů či pedagogů, nepovinná ortografická a lexikální cvičení apod.

Spolupráce

Katedra bohemistiky výrazněji spolupracuje zejména s krajanskou komunitou v srbské části Banátu. Kromě toho velice úzce spolupracuje s českým zastupitelským úřadem v Bělehradě. Komunikace i vzájemné vazby jsou vynikající a více než standardní (vedle oficiálního přijetí nových studentů velvyslankyní je zastupitelský úřad spolupořadatelem každoroční překladatelské soutěže; pořádá četná setkání, koncerty, filmové projekce či přednášky našich autorů, kterých se účastní taktéž studenti bohemistiky). Díky finanční podpoře Velvyslanectví České republiky v Bělehradě se na naší katedře každoročně konají odborné přednášky hostujících pedagogů z ČR. Ambasáda je zároveň jedním ze dvou hlavních finančních přispěvatelů studentského časopisu.

Z historie katedry bohemistiky

Základy katedry bohemistiky položil profesor Radovan Košutić, jehož zásluhou se formovala Katedra východo- a západoslovanských jazyků. Ke vzniku katedry bohemistiky přispěl ještě další vážný faktor – podepsání kulturní konvence mezi Československem a Jugoslávií po 1. světové válce. Zásahu za rozvoj bohemistiky si zaslouží rovněž dr. Otokar Kolman, jenž na zdejší univerzitě působil mezi světovými válkami jako lektor českého jazyka. Po 2. světové válce došlo k reorganizaci katedry a čeština, spolu s ruštinou a polštinou, byla jedním ze tří předmětů, jež bylo možno studovat. V roce 1962 se Katedra východních a západních slovanských jazyků mění na Katedru slavistiky. Z dalších významných osobností bychom mohli zmínit profesora Mirkoviće, profesorku Popović či Dušana Kvapila.

Ostatní

Zejména v prvním roce působení nastávají problémy při udělení povolení k pobytu. Vše je komplikováno byrokratickými, mírně nepřehlednými praktikami.

Doručování materiálů (zejména knih) je často blokováno místním celním úřadem, proto doporučuji pro doručování zásilek využít naše velvyslanectví.

Za osobní úspěch považuji to, že se mi daří motivovat studenty ke studiu českého jazyka (drtivá většina jej totiž studovat nechce). Na vině je systém přijímacího řízení. Téměř absolutní většina se hlásí na anglický či španělský, potažmo ruský jazyk, ale kvůli nízkému percentilu dosaženému u přijímacích zkoušek na něj nejsou přijati. Je jim tedy nabídnut některý z jazyků „menších“ (včetně češtiny).

O Bělehradě

Bělehrad je moderním pulzujícím městem (oficiální statistiky uvádějí, že v něm žijí asi 2 miliony obyvatel; neoficiální ovšem počítají s 2,5 miliony) na rozhraní východního a západního světa, které se doslova každodenně konfrontují. Nemalé problémy činí Středoevropanovi i bělehradské mikroklima (obrovská vlhkost, teploty přesahující již v jarních měsících 30 °C či prudký nárazový vítr). Navzdory obecnému českému mínění není v Bělehradě nijak zvlášť nebezpečno. Ačkoli se Srbsko pomalu (znovu)otvírá světu a turistům a běžný návštěvník si užívá „balkánské pohody“, panuje stále zejména mezi staršími lidmi jakási latentní skepse a nihilismus.

Bělehrad, 31. srpna 2012

Mgr. Zdeněk Andrlé

Budova fakulty

Bohemistická učebna

Chrám sv. Sávy

Momentka z Bělehradu

